

چالشها و مشکلات فراروی قراردادهای دو عاملی در ایران

علیرضا دماوندی^{1*}، سعید محمد²، محمد میرزایی³

1- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی و مدیریت ساخت دانشگاه جامع امام حسین (ع) (alicivilengineer@yahoo.com)

2- استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع) (saeed.mohammad8@yahoo.com)

3- دانشور دانشگاه جامع امام حسین (ع) (m42928@yahoo.com)

چکیده

با ظهور قراردادهای دو عاملی در سالهای اخیر وجایگزین شدن آن به جای روش سه عاملی برای اجرای پروژه ها ضمن کوتاه شدن مدت به ثمر رسیدن پروژه ، بسیاری از ریسک های پروژه به پیمانکار منتقل شده و پروژه باقیمت مشخصی تکمیل می شود. با بررسی پروژه های اجرا شده در ایران با روش دو عاملی چالشهای زیادی در خصوص اجرای این روش مشاهده می شود که قراردادهای دو عاملی را با مشکل روبرو نموده و در مقایسه با سایر کشور های دنیا موفقیت چندانی کسب نموده و مورد استقبال کارفرمایان واقع نشده است ، برخی از این مشکلات در زمینه عدم اطلاع کافی از روش دو عاملی بوده که با اطلاع کامل از این روش مشکلات مذکور برطرف شده و برخی از آنها مشکلاتی می باشند که ارائه راه حل برای آنها نیاز به بررسی شرایط ایران دارد . در این مقاله جهت شناسایی مشکلات و چالشهای این نوع قراردادها بصورت مطالعه موردی تعداد 34 پروژه از پروژه های بزرگ و در سطح ملی انتخاب گردیده تا پس از بررسی شرایط آنها ، مشکلات و چالشهای قراردادهای طرح و ساخت شناسایی و در جهت رفع آنها و موفقیت این نوع قراردادها مورد استفاده قرار گیرد.

واژه های کلیدی: ریسک، گشایش LC ، مهندسی پایه ، فاینانس ، مدیریت پورتفولیو

1- مقدمه

امروزه قراردادهای دو عاملی در داخل کشور رشد فزاینده ای داشته و بعلاوه مزایای اصلی آن یعنی اطمینان از قیمت نهایی و تاریخ قطعی اتمام طرح با استقبال بیشتری مواجه می گردند . نکته حائز اهمیت در مورد انتخاب روش اجرای پروژه ها توجه به فراهم نمودن زیرساخت های لازم برای اجرایی ساختن آنهاست. در روش دو عاملی پیمانکار به یکی از روشهای طرح و ساخت (DB) و یا طراحی، تامین کالا و ساخت (EPC) انجام می گیرد. برای انجام یک پروژه به روش طرح و ساخت ، پروژه باید دارای ویژگیهایی باشد که صرفاً در صورت احراز این ویژگیها ، انجام آن در قالب طرح و ساخت مناسب ترین روش می باشد وگرنه در بعضی موارد بجز پایین آوردن سطح مطالعه و طراحی و کیفیت اجرائی کار اثر دیگری نخواهد داشت. عدم آشنایی صحیح و کامل کارفرمایان با شرایط و اگذاری پیمانهای دو عاملی، عدم وجود قوانین و آیین نامه های کامل و مناسب در این خصوص، بطور معمول تهیه قرارداد به یکی از روشهای مذکور را با چالش مواجه می کند. با توجه به اینکه در حال حاضر بیش از 50 درصد پروژه ها در کشورهای پیشرفته به روش دو عاملی انجام می شود ، در کشور ما به دلیل وجود بعضی عوامل، قراردادهای دو عاملی موفقیت چندانی کسب نموده و مورد استقبال کارفرمایان واقع نشده است . لذا در صورت آشنا نمودن کارفرمایان با ابعاد این نوع قراردادها و سطح طراحی مورد نیاز جهت اجرای مناقصه و چگونگی انتخاب روش اجرای پروژه ها و همچنین بررسی مشکلات و چالشهای این نوع قراردادها می توان در موفقیت بیشتر این روش در کشورمان گام برداشته و هر چه بیشتر از وابستگی به پیمانکاران خارجی بکاهیم.